

Những Lời Khai Thị Trí Huệ Trong Kinh Kim Cang

Chủ Đề 986: Ất Phải Hiểu Sâu Sắc Đạo Lý Duyên Sanh, Từ Đó Hai Bên Chẳng Chấp Trước

Chủ giảng: Pháp sư Tịnh Không

Thời gian: Tháng 05 năm 1995

Địa điểm: Cư Sĩ Lâm Phật Giáo Singapore

Trích lục từ: Báo cáo nghiên cứu Kim Cang Bát Nhã (Tập 085)

Chuyển ngữ: Tịch Minh

【Ất phải thấu hiểu sâu sắc đạo lý duyên sanh, từ đó hai bên đều chẳng chấp trước, sau đó Tánh và Tướng mới viên dung chẳng khác, thì thấy Tướng liền chính là thấy Tánh.】

Đây chính là ý nghĩa của chữ “có thể thấy” (khả kiến). Thế nhưng điều này có điều kiện, người đã kiến Tánh (thấy được Bản Tánh) thì có thể nói như vậy, người chưa kiến Tánh thì không được. Vì sao vậy? Vì đó chẳng phải là cảnh giới của họ. Cho nên, đối với đạo lý vạn pháp duyên sanh, chân tướng của vạn pháp duyên sanh, nhất định phải thấu hiểu một cách sâu sắc, thấu hiểu một cách triệt để. Trạng thái của sự thấu hiểu đó là gì? Câu tiếp theo nói rằng: “Hai bên chẳng chấp trước” (Lưỡng biên bất trước). Chúng ta hiện nay vẫn còn chấp trước. Vì sao quý vị lại chấp trước? Là vì quý vị đối với đạo lý duyên sanh và chân tướng sự thật chưa có sự thấu triệt chân thật; nếu thực sự thấu triệt, quý vị nhất định sẽ “hai bên đều không trụ” (lưỡng biên bất trụ). Phàm phu thì chấp Tướng, chấp Có (Hữu); hàng Nhị thừa thì chấp Không; Quyền giáo Bồ-tát thì “cũng Có cũng Không” (diệc hữu diệc không), chúng ta thường gọi đó là Trung đạo, các Ngài trụ ngay nơi Trung đạo. Kỳ thực, Trung đạo có thể trụ được chăng? Cũng không thể trụ. Không và Có là hai bên, nếu đem ‘Không’ và ‘Có’ gộp lại thành một bên, thì Trung đạo lại trở thành một bên khác (*), đó vẫn là pháp duyên sanh. Do đó, để chân chính hiển bày chân tướng sự thật này, chỉ có thể nói là “Ngôn ngữ đạo đoạn, tâm hành xứ diệt” (Đường ngôn ngữ dứt, chỗ tâm hành diệt), dường như hé lộ ra một chút xiu dáng vẻ như vậy, thế nhưng “tâm hành xứ diệt” cũng chẳng thể trụ, cũng chẳng thể có cái ý niệm đó. Ngay cả “tâm hành xứ diệt” còn chẳng thể được (bất khả đắc), chư vị hãy suy nghĩ

thật kỹ xem, “ngôn ngữ đạo đoạn” có nên nói ra hay không? [Đáp] ‘không nên’ mới là chính xác (**).

Thấu hiểu sâu sắc đạo lý duyên sanh, hai bên chẳng chấp trước, sau đó Tánh và Tướng liền viên dung, ngay lúc này, thấy Tướng chính là thấy Tánh. Các bậc Đại đức Thiền tông thời xưa ở Trung Quốc khi khảo nghiệm những học trò đã kiến Tánh, ngôn từ hỏi đáp đều được ghi chép lại trong “Ngũ Lục” của Thiền tông, chúng ta gọi đó là những lời “Cơ phong”. Người bình thường nghe họ hỏi đáp, hoàn toàn không biết họ đang nói cái gì, dường như là hỏi một đằng trả lời một nẻo, đáp chẳng ăn nhập gì với hỏi; nhưng người đã kiến Tánh nghe qua liền cảm thấy rất có ý vị, cho nên cảnh giới không giống nhau. Cái mà vị ấy nhìn thấy, rốt cuộc là thấy được điều gì? Quả nhiên không giống với chúng ta, cái họ thấy chính là:

【Vô Tướng vô bất Tướng】 (*Không Tướng, không phải không Tướng*)

Ở trong tất cả mọi tướng cảnh giới, cái mà họ thấy chính là điều này. Ý nghĩa này nếu như chúng ta trong chốc lát chưa thể lĩnh hội được, chúng ta có thể đưa ra một ví dụ thiên cận, chư vị hãy từ trong ví dụ này mà thể hội. Thí dụ như ở Singapore dạo gần đây, tôi thấy xây dựng không ít những tòa nhà cao tầng, công trình đều vẫn chưa hoàn công. Người ngoài ngành như chúng ta nhìn vào, thấy tòa nhà này rất lớn, vừa nhìn là biết bao nhiêu tầng, rất tráng lệ, cái chúng ta thấy chính là những thứ này, là đang chấp Tướng, chẳng thấy Tánh. Nhưng các kiến trúc sư, kỹ sư đi đến đó nhìn một cái, cách nhìn của họ không giống với chúng ta, cái họ nhìn thấy là gì? Cái họ nhìn thấy là bản vẽ, kết cấu có hợp lý hay không, tòa nhà này bên trong cần bao nhiêu thép, cần bao nhiêu xi măng, cần bao nhiêu ngày công, họ nhìn thấy là những thứ này, đây là điều mà chúng ta nhìn không ra, người ngoài ngành không thể nhìn ra được; người am hiểu về kết cấu kiến trúc, cách nhìn của họ với chúng ta không giống nhau, điều này mọi người rất dễ hiểu. Việc kiến Tánh và chưa kiến Tánh cũng tương tự như vậy. Người đã kiến Tánh, sáu căn khi tiếp xúc với cảnh giới sáu trần bên ngoài, cái họ thấy là “vô Tướng vô bất Tướng”, cái họ thấy là “bất nhất bất dị” (chẳng phải một, chẳng phải khác), cái họ thấy là “vô thật vô hư” (không thật không giả), đó đâu phải là cảnh giới của chúng ta? Bởi vì họ nhìn ra được như vậy, cho nên họ đối với hai bên “Không” và “Có” đều không trụ. Chúng ta nhìn không ra, nhìn thấy những cảnh giới sáu trần này thấy đều là Có, thật tại là Có,

trong cái Có đó lại khởi lên tham, sân, si, chúng ta đều làm những việc này, điều đó so với người kiến Tánh là hoàn toàn không giống nhau.

Chú thích:

(*): Ở đây, Lão Hòa thượng đang phá vỡ sự mắc kẹt vào “hai bên”. Ngài chỉ ra một sai lầm thường gặp: Nhiều người nghĩ rằng gom “Không” và “Có” lại với nhau thì sẽ ra “Trung đạo”. Nhưng Ngài lập luận rằng, nếu bạn cố tình đem “Không” và “Có” gom chung lại thành một bên, thì lúc này cái gọi là “Trung đạo” đó lại tự nhiên biến thành một bên đối lập. Cuối cùng, tâm bạn vẫn kẹt trong sự phân biệt “hai bên” (giữa một bên là Không/Có và một bên là Trung đạo), đó vẫn chỉ là pháp duyên sanh chứ không phải sự giải thoát rốt ráo.

(**): Chân lý tối thượng vốn dĩ là “ngôn ngữ đạo đoạn” (bất đường ngôn ngữ), không thể dùng bất cứ ngôn từ nào để diễn tả hay bám chấp vào. Vậy nếu có người hỏi “Chúng ta có nên nói ra câu ‘ngôn ngữ đạo đoạn’ đó không?”, thì câu trả lời đương nhiên là không. Bởi vì hễ mở miệng ra nói, hễ khởi tâm động niệm là đã đánh mất đi trạng thái chân thật đó rồi.